
BAKALIM IMF BİZİ BIRAKIYOR MU?

MUSTAFA SÖNMEZ

İktisatçı / Yazar

Uluslararası Para Fonu (IMF) heyeti, Ankara'daki resmi görüşmelerine de 8 Haziran'da başlayacak.

IMF heyetiyle yapılacak görüşmelerde, 2005 ve sonrası döneme ilişkin Türkiye-IMF ilişkileri konusunda da ilk görüş ve değerlendirmeler de ele alınacak. Bu kapsamdaki görüşmelere, 8. Gözden Geçirme ve dördüncü madde görüşmelerini izleyen dönemde devam edilecek ve sonuçlandırılacak.

Hükümet, bir süre önce 2004 sonunda IMF ile ilişkilerin bitirileceğini iddia etmişti. Kabinenin şakacı bakanlarından Ali Coşkun, bakanlık bütçesi görüşülürken 2004 yılı sonunda IMF ile yapılan Stand-by anlaşmalarının süresinin biteceğini ve yeni bir anlaşma yapılmayacağını ve IMF ile sadece istişare görüşmelerin yapılacağını belirterek, "2004 sonunda IMF'den kurtulacağız" diye konuşmuştu. Şakacı işte!....

IMF Birinci Başkan Yardımcısı Anne Krueger de IMF ile ilişkilerin devam edip etmemesine karar verecek tarafın "Türk hükümeti" olduğunu söylemişti.

Geçen ay yapılan Forum İstanbul-Hedef 2023 toplantıları sırasında Krueger, "Henüz, yeni program için sekiz ay gibi uzun bir süre var. Bu süre içerisinde ekonomik anlamda olan değişiklikleri değerlendirip, öyle karar vermek gerekiyor" demişti.

Krueger, "IMF'nin Türkiye'de kalıp kalmayacağı" yönündeki bir soru üzerine, Türkiye'ye destek vermeyi sürdüreceklerini, ancak, son kararı Türk hükümetinin vereceğini yinelemişti.

TAMAM MI , DEVAM MI ?

Henüz vakit olmakla birlikte, biraz da beyhude bir tartışma sürdürülüyor. "IMF ile tamam mı, devam mı?"

Her ne kadar Kruger nezaket gösterip son kararı Türk hükümeti verir dese de, herkes de bilir ki, son kararı IMF verir. Keşke, Türkiye böyle bir tercihi yapabilecek güce sahip bir ekonomik yapıya ve siyasi iradeye sahip olsaydı. Ama yok. Neden yok? Çünkü sırtında 147 milyar doları aşmış bir borç kamburu var ve başta IMF olmak üzere, alacaklılar bu borcun tahsilini garantiye almadan Türkiye'nin peşini bırakmazlar. O nedenle doğru soru, "IMF ile devam edecek miyiz?" değil, IMF, peşimizi bırakır mı, şeklinde olmalıdır. Cevap: Dünyanın en borçlu ülkelerinden biri olarak, alacaklı, kolay kolay Türkiye'nin yakasından düşmez. Türkiye, AB ile müzakere tarihi v.s. den bağımsız olarak IMF ile 2005'ten sonra da uzunca bir zaman birlikte gidecek, IMF programları yine hayatımızda olacaktır.

DIŞ BORÇ GÖSTERGELERİ

Bunun için başka göstergelere değil, dış borç stokunu dikate almak yeterli. 2003 sonunda 147.2 milyar dolara ulaşan dış borçların dörtte biri özel kesim, kalanı kamu borcudur. Borçların yüzde 23'ü kısa vadeli, ama orta ve uzun vadeli olanların da ödeme zamanı yakın bir takvime sıkışmıştır.

Dış borçların anapara ve faizleri, yani borç servisleri 2004-2006 arasına yoğunlaşmıştır. Evet, bu üç yılda borç ve faiz ödemelerinin yüzde 57'si yapılacaktır.

Hazine verilerine göre, 2004'te 31.3 milyar dolar, 2005'te 26.3 milyar dolar, 2006'da 25.7 milyar dolar olmak üzere dış borç servisi vardır. Bu borçların önemli bir kısmı da IMF'ye olan borçlardır.

Bugün itibariyle IMF'ye kabaca 25-26 milyar dolar borcumuz var. 110 milyar dolarlık toplam kamu borcunun dörtte birinden fazla. Daha önemlisi kısa dönemli borçlar IMF'ye olan borçlar. Diğer kamu kesimi borcu genellikle Dünya Bankası ya da tahvil borçlanmaları ve vade olarak daha uzun. O halde Türkiye'nin en kısa vadeli borç sorununu çözmesi gerek.

SENARYO ...

Şimdilerde bulunan ve bazı köşe yazarlarınınca dillendirilen senaryo şöyle:

" Kendimizi zorlayarak, '2-3 sene içinde borçlarımızı ödeyeceğiz' demek yerine 25 milyar doları daha rahat ödeyebilmek için IMF ile yeniden bir düzenleme yapmak lazım. Böyle bir zorlanmanın hiçbir anlamı yok. 25-26 milyar dolar borcu 2007-2008'e kadar ödeyip çıkacağız. Bu sene 5 milyar dolar olan borç, sonraki yıllarda 6-7 milyar dolara kadar çıkıyor. Kabaca senede 9-10 milyar dolarlık borç ödememiz gerekiyor. Bu şekilde zorlanmamızın hiçbir anlamı yok... Bu düzenlemenin Stand-by olması şart değil., mevcut borçlar yeni bir düzenleme içine sokularak yeni bir anlaşma ya da yeniden borç verilmiş gibi yapılabilir. Bunun için IMF ile konuşup, 3-4 yıl daha Stand-by gibi an-

laşma yapıp borçları da katarak, böyle bir erteleme yapılabilir. Yeni bir Stand-by yaparken, para alınmaz ama, mevcut borç, sanki Stand-by gibi tanımlattırılır. Bugünden başlıyormuş gibi vadelere yayılır.. Bu yılın ödemesini yaptıktan sonra borç 22 milyar dolar civarında kalır, kalanı için anlaşma yapılmalı. O zaman yıl başına 5.5-6 milyar dolar civarı borç düşer ki Türkiye bunu rahatlıkla ödeyebilir"

IMF ile 4-5 yıl daha anlamına gelen bu senaryonun AB ile ilişkileri de olumlu etkileyeceği işlendikçe işleniyor. Şöyle deniyor, "AB belli standartları empoze eden bir yer. Türkiye de o standartlara gireceği ve popülizm uygulamayacağı için IMF açısından yararlı olur. İkisi de birbirini tamamlayan, şımarıklığı önleyen kuruluşlar olduğu için iyi olur. AB ile müzakere sürecinde ilerleyen bir Türkiye'nin IMF ile ilişkilerini bitirmesi yanlış olur"...

Görülüyor ki, sırtımızdaki borç kamburu ve onu çevirmenin ağır takvimi, zaten IMF'den kopuşun önünü kesiyor. IMF ise hem kendi alacağını hem de dünya finans kapitalinin alacaklarını tahsil için Türkiye'nin peşini bırakacak değil. Bunun için bir baskı yapması da gerekmiyor. Türkiye, IMF'nin koluna girmeden yürü-yemeyecek kadar hasta ve bunca yoksulluk ve işsizlik bedeline karşın iyileşme yolunda pek bir ilerleme gösteremiyor.

Bu gidişle biz IMF ile uzun yıllar halvet olup, bitmez tükenmez Stand-by'lı bir hayata kendimizi alıştırsak iyi olacak.